

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput I. Prudentiæ natura, & præstantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

LIBER SEXTUS.

AMOR PRUDENS.

In quo agitur de Prudentia, Virtutibusque ei annexis.

12 **S**I, ut Augustinus ait epist. 52. ad Macedon. *in hac vita virtus non est nisi diligere quod diligendum est; profectio id eligere prudentia est. . . . Quid autem eligamus quod precipue diligamus, nisi quo melius nihil invenimus? Hoc Deus est; cui si diligendo aliquid proponimus, vel equamus, nos ipsos diligere nescimus. Tanto enim nobis melius est, quanto magis in illum imus. Imus autem, non ambulando, sed amando, quem tanto habemus presentiore, quo eundem amorem, quo in eum tendimus, potuerimus habere puriorem. Tanto proinde homo prudentior, quanto amor ipsius purior ac perfectior. Cum enim luminosa sit Dei dilectio, quanto perfectior, tanto luminosior. Tanto proinde homini clarius ostendit, quid eligere debeat ad finem ultimum consequendum, quidque observare, ad tenendum modum, mediumque virtutis, non declinando ad dextram, nec ad sinistram.*

CAPUT I.

Prudentia natura & praestantia.

13 **P**rudentia à Philosopho 6. Ethic. 5. definitur, *recta ratio agendorum.* Ab Augustino lib. 1. de lib. arb. c. 13. *rerum appetendarum & fugiendarum scientia.* A Theologis passim, *virtus, qua in quovis negotio occurrente certo novimus quid honeste eligere, si ve quid appetere, quid fugere debeamus.*

14 Merito proinde à S. Antonino cæteris praefertur virtutibus moralibus: utpote cæterarum regula, mensura, ac velut directrix, in singulis earum negotiis ostendens, quid & quomodo agendum. Unde & absolute magis repugnat peccato, quam reliquæ virtutes morales (suo dumtaxat in genere ei repugnantes) imò magis quam fides ipsa, uti docet S. Thomas q. 47. a. 8. ad 2.

15 Quia tamen ipsius est in quovis negotio judicare, quid hic & nunc agendum sit, vel omittendum, nequit esse prudentia absoluta, nisi aliquid habeatur de reliquis virtutibus Cardinalibus. Quia homo non erit bene dispositus ad judicandum, quid hic & nunc agendum sit, vel omittendum, in materia aliarum virtutum, si voluntas ipsius per contrarias passiones

& vitia affecta sit ista in materia. Tunc enim potius judicabit secundum passionem, quam secundum rectam rationem. Cum, prout unusquisque affectus est, sic solet judicare. Et ideo S. Gregorius l. 22. Moral. in Job c. 1. dicit, virtutes Cardinales sic esse connexas, ut una sine alia absolute non habeatur, sed secundum quid dumtaxat: nec prudentia vera est, qua iusta, fortis, & temperans non sit; nec perfecta temperantia, qua fortis, iusta, & prudens non sit; nec fortitudo integra, qua prudens, temperans, & iusta non est; nec vera denique iustitia, qua prudens, fortis, & temperans non est. Idem antè dixerat Augustinus epist. 29. ad sanctum Hieron. inde concludens, quòd ubi vera est aliqua earum, & alia similiter sunt, ubi autem alia desunt, vera alia non est, eiamsi aliquo modo similis esse videatur.

Hinc confectarium est, in impiis, vel 16 alicui vitio deditis, non esse prudentiam absolute, sed secundum quid tantum. Quia pravus habitus istius vitii non finet eos rectè judicare quid hic & nunc agendum, vel omittendum sit, dum occurret materia illius, vel saltem non efficaciter, sive iudicio practice practico, procedente ex motivo honestatis. Quam si homo absolute amaret, in omni materia amaret. Siquando ergo rectè iudicat, certè non ex motivo honestatis, sed ex alio, quod non consideratur à prudentia.

Alio adhuc modo virtutes Cardinales 17 sunt connexæ, consideratæ utique in statu perfecto, & constanter stabilitæ. Prudentia namque perfecta, & constanter stabilita, aliarum consortium requirit, iustitiam scilicet, fortitudinem, & temperantiam.

Denique virtutes omnes morales 18 conueniunt ex parte finis ultimi, ad quem tendunt: quia omnes eundem finem ultimum habent, nec habent omnia requisita ad completam rationem virtutis, nisi ad finem illum referantur per charitatem generaliter dictam, sive Dei propter se amorem. Imò omnes sunt informes, & aliquo modo imperfectæ, nisi formentur per charitatem specialiter sumptam pro amicitia cum Deo. Quæ charitas prudens est, iusta, fortis, temperans, patiens, &c.

Dictum est in definitione prudentiæ, 19 quòd

quod sit ferum agendarum, & fugiendarum scientia, id est notitia certa. Sic enim fertur in objectum suum, ut circa illud ex modo iudicandi falli non possit. Unde opinio honesti non est actus virtutis prudentia, nec virtus, ut docet Aristoteles lib. 6. Ethic. c. 3. quia licet versari possit circa objectum verè honestum, non sic tamen, ut ex modo tendendi non possit esse falsa, cum in illud fallibiliter tendat, sive cum formidine oppositi.

20 Dicitur est 2º. in communi definitione, quod sit virtus, quæ certo nobis quid in qualibet negotio occurrente, &c. quia prudentia versatur circa actiones singulas in particulari. Neque enim prudens est, qui solum novit in communi, honestum esse agendum, turpe fugiendum, sed qui in particulari novit quid, & quomodo in his particularibus circumstantiis agendum sit, vel non agendum.

21 Dicitur est 3º. quid honestè eligere debeamus. Quia prudentia circa bonum honestum versatur, velut objectum & motivum proprium. Unde dum quis prudenter agere dicitur, in his quæ tantum sunt artis, absque consideratione honestatis, aut turpitudinis in opere, prudens propriè non dicitur, sed impropriè, & per similitudinem quamdam, ut sanctus Thomas observat q. 47. a. 4. ad 2.

22 Dices: Jacob Genes. 29. prudenter iudicavit eam mulierem, quam putabat esse Rachelem, esse suam; istud tamen iudicium fuit falsum. Ergo malè dicitur est, iudicium prudentiæ non posse esse falsum.

Respondeo negando consequentiam. Quia Jacob non iudicavit, mulierem illam esse suam per actum virtutis prudentiæ, sed per errorem inculpabilem: per actum enim virtutis prudentiæ (supposito illo errore) solum iudicavit sibi hinc & nunc honestum ac licitum accedere ad illam mulierem: quod iudicium certissimè fuit verum.

CAPUT II.

Partes integrales prudentiæ.

23 Partes integrales prudentiæ illæ dicuntur, quæ ad perfectum usum ipsius requiruntur. A sancto Thoma numerantur octo.

1º. memoria præteritorum, quæ sensu, vel intellectu aliquando percipimus. Prudentia namque iuvatur ab iis quæ experti sumus. Unde axioma: *In senibus prudentia.*

2º. intelligentia præsentium, sive recta æstimatio principiorum practicoorum, per se notorum, quæ assumuntur ad formandum iudicium practicè practicum.

3º. providentia, seu consideratio futurorum eventuum, qui ex actione hinc & nunc facienda, vel non facienda, sequi nati sunt; quos

prudentia maximè considerare debet, ad iudicandum de præsentis negotio.

4º. docilitas, seu prompta facilitas discendi ab aliis, maximè à maioribus & senioribus, quos vel cælesti Deus lumine replevit (uti sanctos replevit Doctores) vel per multiplex experimentum edocuit, ad instructionem aliorum. Unde Proverb. 3. scriptum est: *Ne imitaris prudentia tua.* Et Eccli. 6. Sapiens monet: *In multitudine Presbyterorum (id est seniorum) sta, & sapientia illorum ex corde conjungere.* Et c. 8. *Ne despicias narrationem Presbyterorum sapientium, & in proverbii eorum conversare.* Ab ipsis enim addisces sapientiam, & doctrinam intellectus. . . . *Non te prætereant narratio seniorum: ipsi enim didicerunt à patribus suis. Quoniam ab ipsis disces intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum.*

5º. ratio, seu (uti S. Thomas intelligit) promptitudo ratiocinandi, id est unum ex altero rectè colligendi. Quia prudentiæ est consulere, ad quod plurimum conducit promptitudo illa.

6º. solertia, seu facilitas inventendi medium congruum ad obsecutionem finis; ut eo invento, rectum de actione iudicium formari queat.

7º. circumspectio, id est attendita consideratio circumstantiarum occurrentium, quæ faciunt ad honestatem, vel turpitudinem actus. Circumspectio ista maximè necessaria est in examinandis quæstionibus, utramque in partem controversis. Ad prudentiam quippe pertinet, eo in examine, non solum rationes utriusque partis inquirere; sed etiam ponderare, & inter se conferre, ac pro earum pondere, & gravitate sententiam ferre, vel ab ea ferenda abstinere. Peccat proinde contra prudentiam, & qui negligit rationes considerare, vel ad invicem conferre, & qui, factâ collatione, juxta earum pondus non fert sententiam, seu iudicium practicum.

8º. cautio, quæ quis studiosè cavet, ne sub specie recti decipiatur, faciatque tamquam bonum, quod reverà malum est. Cautio namque circa actionem versatur, sicut circumspectio circa circumstantias occurrentes, uti observat S. Thomas q. 49.

Ex dictis collige, prudentiam ad synderesin à S. Thoma benè comparari, sicut scientia comparatur ad intellectum principiorum. Quemadmodum enim scientia versatur circa conclusiones rationis speculativæ; sic prudentia circa conclusiones rationis practicæ. Et sicut nobis naturaliter indita sunt principia speculabilia, à quibus intellectus procedit ad conclusiones speculativas; sic etiam nobis naturaliter indita sunt principia operabilia, à quibus intellectus procedit ad conclusiones practicas. Circa ejusmodi verò principia versatur synderesis, v. g. circa hæc: *Bonum fa-*